

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALAN OSALLISUUSUUNNITELMA 2024—2025

1

Toimialan osallisuustyön nykytila ja tavoitetila

2

Osallistuva Vantaa ohjelman teemat ja tavoitteet.
Toimialan toimenpiteet

3

Muistilista vuorovaikutuksen suunnitteluun ja menetelmiä
osallisuuden toteuttamiseen

OSALLISUUDEN NYKYTILA JA TAVOITETILA

Osallisuus tiedon saannista toimintaan

TIETO-OSALLISUUS

- Tieto-osallisuus tarkoittaa asukkaan oikeutta tiedon saamiseen ja tuottamiseen.
- Esimerkiksi viestintä eri kanavilla ja somessa, karttapalvelu sekä esittelytilaisuudet

SUUNNITTELUOSALLISUUS

- Suunnitteluosallisuus tarkoittaa asukkaan mahdollisuuksia vaikuttaa itseään koskevan toiminnan suunnitteluun ja kertoa mielipiteitään.
- Esimerkiksi asukasraatien, kyselyjen ja yhteiskehittämisen kautta.

PÄÄTÖSOSALLISUUS

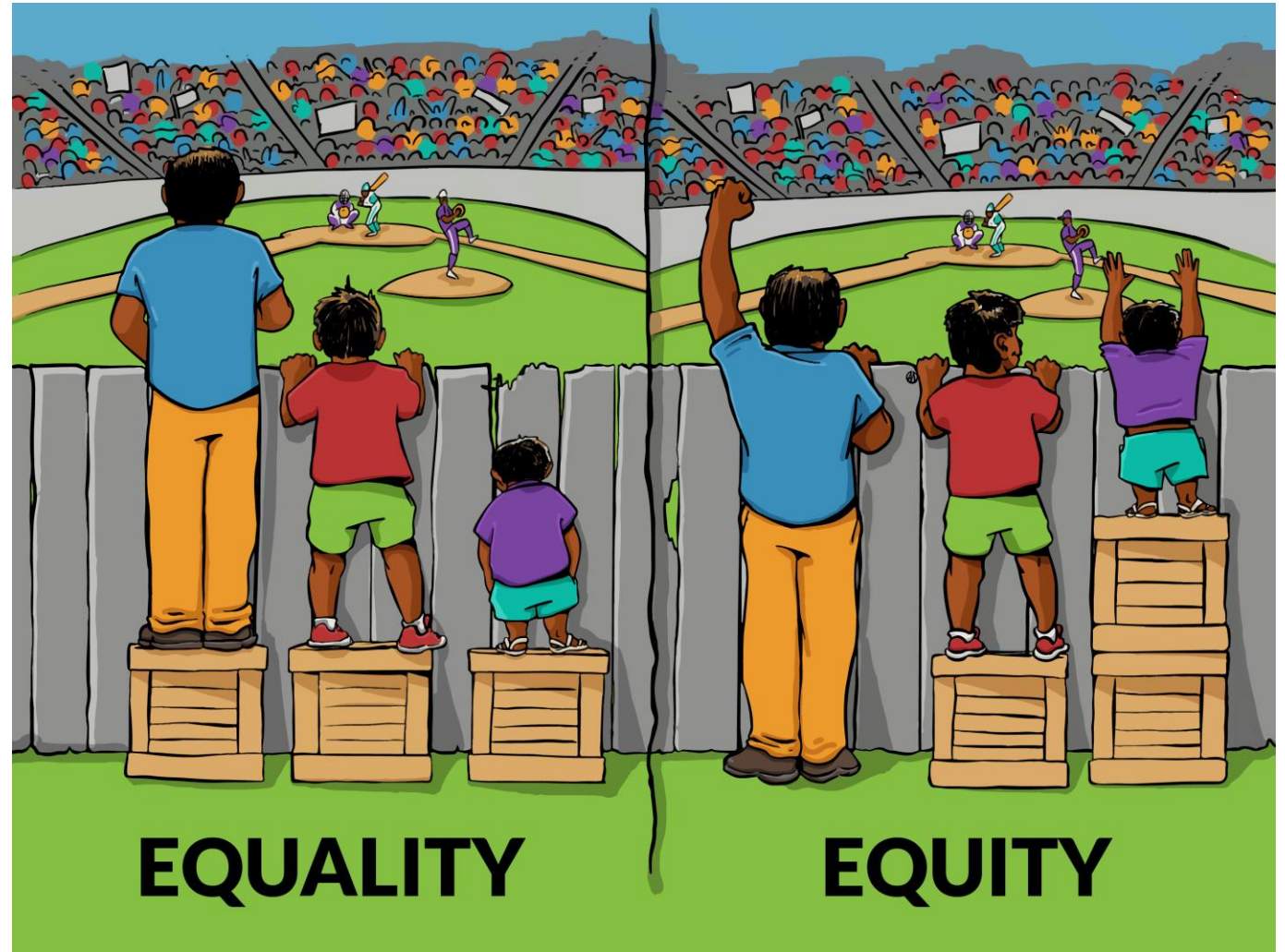
- Päätösosallisuus tarkoittaa asukkaan mahdollisuutta osallistua päätöksen tekoon itseä tai vaikkapa omaa asuinalueaan koskevissa asioissa. Verrattuna suunnitteluosallisuuteen asukkaalla on enemmän valtaa.
- Esimerkiksi osallistuva budjetointi

TOIMINTAOSALLISUUS

- Toimintaosallisuus tarkoittaa asukkaan mahdollisuuksia osallistua ja järjestää itse toimintaa kaupungissa.
- Esimerkiksi talkoot, puistokummitoiminta sekä asukkaiden järjestämät tapahtumat

Tarpeen mukaan jokaiselle

- Jotta yhä useampi saisi tietoa kaupungin palveluista ja useamman ääni tulisi kuulluksi kunnan kehittämisessä ja päätöksenteossa, vaatii heikosti edustettujen osallisuuden tukeminen toimia
- Kuva: Interaction Institute for Social Change | Artist: Angus Maguire

Kohderyhmät

Ensisijaisesti osallisuustyön kohderyhmänä ovat vantaalaiset asukkaat, asukasryhmät ja muut alueen käyttäjät mukaan lukien tilojen loppukäyttäjät.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia on myös luottamushenkilöillä, yrityksillä, järjestöillä ja yhdistyksillä.

Maan- ja kiinteistöjenomistajat ja -vuokraajat, talonrakentajat, kiinteistökehittäjät, rakennuttajat ja urakoitsijat voivat niin ikään vaikuttaa toimialalla tehtävään työhön.

Samoin yhteistyö muiden toimialojen ja palveluyksiköiden, konsulttien, konserniyhtiöiden, muiden kuntien, kuntayhtymien ja Kuntaliiton kuin myös maakunnan, seutukunnan ja valtion toimijoiden kanssa luo heille vaikuttamismahdollisuuksia.

Teemat ja aiheet

Kaupunkiympäristön suunnittelu, toteutus ja ylläpito

Palveluverkon
kehittäminen
(kaupunkiympäristön
osalta)

Kaavoitus

Asuminen

Toimitilojen
rakentaminen ja
peruskorjaus

Toimitilojen
olosuhteet ja
viihtyisyys

Katujen
suunnittelu ja
rakentaminen

Liikenne ja
liikkuminen

Elinvoima
(kaupunkiympäristön
osalta)

Ympäristötietous
ja -vastuullisuus

Tonttijaot

Kiinteistön-
muodostus

Erilaiset
lupaprosessit

Palvelutilojen piha-
alueet

Sisäilma

Puistojen,
leikkipaikkojen,
viheralueiden ja
metsien suunnittelu
ja rakentaminen

Urheilupuistojen,
ulkoilualueiden ja -
reittien suunnittelu
ja rakentaminen

Lähiympäristön
viihtyisyyden
parantaminen

Valaistus

Rakennetun
ympäristön
kunnossapito

OSALLISUUDEN RAKENNE, VASTUUT JA ROOLIT

Kaupunkiympäristön toimialan johtoryhmä

Linjaa ja seuraa toimialan osallisuustyötä

Viestintä- ja vuorovaikutuspalvelut

Vastaa osallisuusviestinnästä sekä osallisuustyön koordinoinnista ja kehittämisestä

Koordinoi osallistuvaa budjetointia toimialalla

Tukee palvelualueiden osallisuustyötä, erityisesti kärki- ja avainhankkeiden sekä kriittisten hankkeiden osallisuus- ja vuorovaikutustoimenpiteitä sekä

Osallistuu kaupunkitasoisen osallisuustyön ja -työkalujen kehittämiseen

Viestintä- ja osallisuusryhmä

Tukee toimialan osallisuustyötä ja sen kehittämistä (esim. koulutusvinkit / tarpeet, hyvät käytännöt, osallisuusraportointi, osallisuussuunnitelman seuranta ja arviointi sekä lapsiystävällinen kunta -työn edistäminen)

Palvelualueet

Vastaavat omien hankkeiden ja prosessien osallisuus- ja vuorovaikutustoimenpiteiden suunnittelusta, toteutuksesta, seurannasta ja arvioinnista

Ulkopuoliset tukipalvelut

osallisuuspalvelut ja muut kaupungin sisäiset tahot, pilviagentit, konsultit, mahdolliset muut tahot

Osallisuuden muodot ja menetelmät

Toimialallamme on käytössä erilaisia osallistumisen ja vaikuttamisen menetelmiä. Menetelmien käytössä pyritään monikanavaisuuteen esimerkiksi huomioimalla sekä kasvokkaista että sähköistä osallistumismahdollisuudet.

Sopivat menetelmät valitaan hanke- ja prosessikohtaisesti. Lakisääteisissä prosesseissa menetelmät valitaan lainsäädännön asettamien raamien mukaisesti. Esimerkiksi Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä Katu- ja puistosuunnitelmien aloituskirje. Käytetyimpiä menetelmiä ovat verkkokyselyt sekä yleisötilaisuudet.

Asukkaat voivat osallistua eri rooleissa, kuten asiakkaina ja tiedonsaajina, palveluiden käyttäjinä ja kehittäjinä, asiantuntijoina, yhteisöjen edustajina sekä toiminnan järjestäjinä.

Informointi:
Uutiset, tiedotteet,
sosiaalisen median
kanavat

Osallistuva budjetointi,
talkoiden ja
omaehtoisen
toiminnan
mahdollistaminen,
palvelumuotoilu

Verkkokommentointi,
kyselyt, karttakyselyt,
jalkautuminen,
katugallup

Dialogiset menetelmät

Infotilaisuudet,
keskustelutilaisuudet,
työpajat, vierailut,
retket, neuvottelut

Tekoälyn
hyödyntäminen

OSALLISUUDEN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

- Seuraamme jatkuvasti osallisuustoimenpiteiden osallistujamääriä esimerkiksi kyselyihin vastanneiden sekä tilaisuuksiin osallistuneiden osalta. Nämä tiedot kokoamme vuosittain myös kaupunkitasoiseen osallisuusraportointiin.
- Keräämme osallistujilta palautetta osan osallistumismahdollisuuksista yhteydessä. Esimerkiksi osallistuvasta budjetoinnista kerätään palautetta. Kerättyjä arviointitietoja hyödynnetään tällä hetkellä vaihtelevasti osallisuusprosessien kehittämisessä.
- Saamme asukkailta paljon palautetta myös kaupungin palautekanavaa pitkin. Asiantuntijat pyrkivät huomioimaan palautteita työssään.
- Arkistoimme Astaan ja Mattiin lakisääteiset mielipiteet ja muistutukset.

- Kaupunkitasoinen osallisuusraportointi
- Kaupunkitasoisen kuntalaiskyselyn tulokset ja niiden hyödyntäminen
- Asukasbarometrin tulokset ja niiden hyödyntäminen
- Osallisuussuunnitelman seuranta ja arviointi
- Palautepalvelun sekä tilaisuuksien ja osallisuustoimien palautteiden hyödyntäminen

TEEMAT, TAVOITTEET, TOIMENPITEET

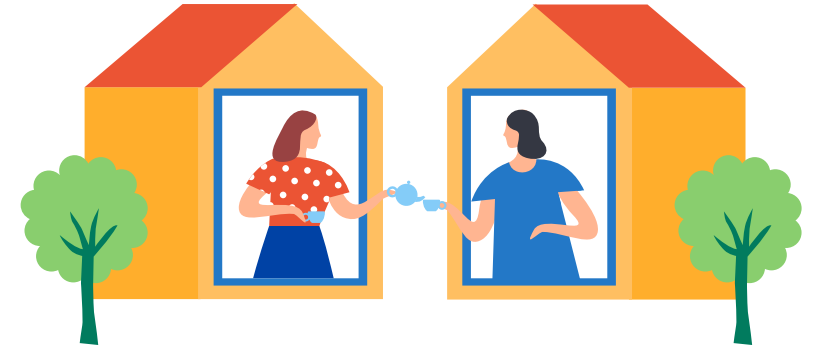

ROHKEA, RENTO JA VIIHTYISÄ VANTAA ON KESTÄVYYDEN EDELLÄKÄVIJÄ

Vantaan asukkaat kokevat osallisuutta omassa elämässään ja yhteenkuuluvuutta kaupunkiin ja lähiympäristöönsä. Heillä on yhteisöjä, joissa toimia ja tulla arvostetuiksi. He vaikuttavat aktiivisesti kaupunkiin ja yhteiskuntaan.

Teema 1: Vahvistamme alueellista osallisuutta

Kaupunkitasoiset tavoitteet

Tavoite 1: Paikallisempaa osallistumista yhteistyössä

Tavoite 2: Osallistuva budjetointi lisää asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia

Tavoite 3: Viestinnästä paikallisempaa

Tavoite 4: Kaupungin avoimet kohtaamistilat luovat osallisuutta

Tavoite 5: Omaehtoisen toiminnan tukeminen

Toimialan toimenpiteet

- Osallistuvan budjetointi työtavaksi
- Järjestämme erilaisia tilaisuuksia, kuten isommat alueelliset infotilaisuudet. Pilotoimme kaupunkiympäristön tilaisuudet konseptin

Mittarit:

- Alueelliset tilaisuudet konsepti kaupunkiympäristön toimialle. Pilotti tapahtuma ja palaute
- Osallistuvaan budjetointiin osallistuminen

Teema 2: Kokeilemme ja kehitämme osallisuuden digiratkaisuja

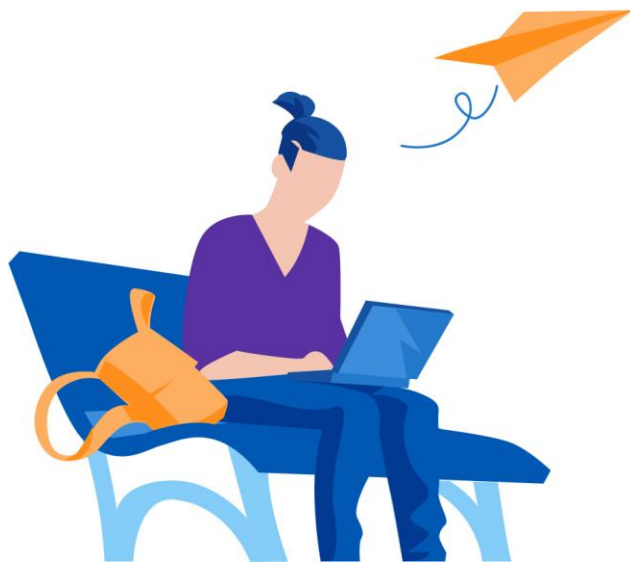

Kaupunkitasoiset tavoitteet

Tavoite 1: Käyttäjälähtöiset ja matalan kynnyksen osallistumisen digipalvelut

Tavoite 2: Edistämme digikokeiluja

Tavoite 3: Vuorovaikutteinen etäosallistuminen

Toimialan toimenpiteet

- Osallistuvavantaa.fi kyselytyökalun kehittäminen. Aukastieto paremmin paikkatietona suunnittelun lähtötietoaineistoksi
- Palautepalvelun kehittäminen
- Tekoäly avuksi vuorovaikutukseen
- 3D Kaupunkimallikokeilut merkittävässä hankkeissa (2025)

Mittarit: Kyselyiden määrä ja
toimenpiteiden määrä
Palaute

Teema 3: Kohtaamme ja käymme puntaroivaa keskustelua

Kaupunkitasoiset tavoitteet

Tavoite 1: Puntaroiva keskustelu vakiintunut osa päätösten valmistelua

Tavoite 2: Laadukkaan ja rakentavan keskustelun menetelmät käytössä palveluissa ja yhteiskehittämisessä

Toimialan toimenpiteet

- Koulutetaan henkilöstöä dialogisista menetelmistä ja hyödynnetään rakentavan keskustelun menetelmiä vuorovaikutuksessa

Mittarit: Koulutusten ja koulutettujen määrä

Teema 4: Tuemme hiljaisten ryhmien osallisuutta

Kaupunkitasoiset tavoitteet

Tavoite 1: Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen

Tavoite 2: Vieraskielisten osallisuuden vahvistaminen

Tavoite 3: Syrjäytymisvaarassa olevien osallisuuden tukeminen

Tavoite 4: Digiosallistumisen esteiden poistaminen.

Toimialan toimenpiteet

- Lapset ja nuoret ympäristönsä rakentajina toimintamallin kehittäminen palvelualueiden kanssa
- Selkokielen lisääminen toimialan viestinnässä.

Mittarit:

- Lasten ja nuorten näkökulman huomioiminen suunnittelussa. Suunnitteluprosessien määrä ja palaute
- Selkokielen käännökset uutisissa ja kyselyissä

Teema 5: Suora osallistuminen täydentää edustuksellista demokratiaa

Kaupunkitasoiset tavoitteet

Tavoite 1: Asukasvuorovaikutus on suunnitelmallista

Tavoite 2: Luottamushenkilöiden ja asukkaiden vuoropuhelu vahvistuu

Tavoite 3: Päätöksenteon avoimuuden lisääminen

Tavoite 4: Vaikuttamistoimielinten vaikuttavuus kasvaa

Toimialan toimenpiteet

- Lisäämme ja kehitämme henkilöstön osaamista koulutusten sekä osallisuusinfojen avulla
- Kuvaamme ja muotoilemme palvelualueiden ja -yksiköiden keskeisiä osallisuusprosesseja yhteistyössä henkilöstön ja asukkaiden kanssa

Mittarit:

- Koulutusten ja kouluttautuneiden määrä. Kpl/vuosi
- Osallisuusprosessien päivitykset palvelualueiden kanssa.

MENETELMÄT JA MUISTILISTA OSALLISUUDEN TOTEUTTAMISEEN

Suunnittelun muistilista

1

Hankkeen / prosessin alussa

- Varaa heti alussa aikaa eri tahojen, kuten asukkaiden osallistumiselle.
- Mieti keitä suunnittelu koskee ja keitä tulisi ottaa työhön mukaan.
- Mieti, miten prosessi etenee. Missä työn vaiheissa on tärkeää tarjota osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja mitkä ovat osallistamisen tavoitteet?
- Mieti myös mitkä osallistamisen tavat tuottavat parhaimman tuloksen sekä kaupungin että asukkaan näkökulmasta.
- Mieti, ketkä voivat toimia kumppaneina.

2

Hankkeen / prosessin edetessä

- Valmistele hyvin erilaiset osallistamisen vaiheet ja tavat. Varaa valmisteluun aikaa.
- Viesti osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista hyvissä ajoin eri viestintäkanavissa.

3

Kunkin osallistamis- vaiheen jälkeen

- Muista aina dokumentoida järjestämäsi osallistumis- ja vaikuttamis- mahdollisuudet.
- Kerää palautetta osallistujilta.
- Pura tulokset ja materiaalit huolellisesti. Kerro osallistamisen tuloksista ja siitä, miten tulokset näkyvät suunnittelutyössä. Mieti jo prosessin alussa, miten tuloksia hyödynnetään. Huomioi kaupungin sisäinen viestintä sekä viestintä asukkaille ja luottamushenkilöille.
- Kirjaa osallistamisvaiheeseen osallistuneiden tiedot ylös raportointia varten.

4

Hankkeen / prosessin päättyessä

- Kerää hankkeen / prosessin aikana kertyneet aineistot ja tulokset yhteen paikkaan, josta ne on löydettävissä myös myöhemmin.

Tavoitteiden määrittäminen

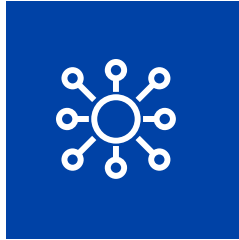

Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia suunniteltaessa on tärkeä miettiä, miksi haluamme ottaa asukkaat mukaan suunnitteluun. Eri hankkeissa ja prosesseissa voi olla eri tavoitteita. Tavoitteet voivat olla myös erilaiset hankkeen tai prosessin eri vaiheissa. Alla esimerkkejä tavoitteista.

Tiedon jakaminen

Haluan jakaa asukkaille laajasti tietoa

Konsultointi

Haluan saada mielipiteitä ja erilaisia näkökulmia

Keskustelu

Haluan keskustella, jakaa ajatuksia ja oppia yhdessä

Yhteis-suunnittelu

Haluan suunnitella ja etsiä erilaisia ratkaisuja yhdessä

Jaettu päätöksenteko

Haluan antaa mahdollisuuden osallistua päätöksentekoon

Toiminta

Haluan tarjota mahdollisuuden asukkaille toimia ja tehdä itse

Työkaluja digiosallistumiseen

Osallistuvavantaa.fi

Projektisivut

Kyselyt ja
karttakyselyt

Kommentointi

Äänestäminen

Osallistuva
budjetointi

Palaute- ja mielipidekyselyt

Osallistuvavantaa.fi:n
kyselyt /webropol

Forms

Mentimeter
(lisenssi kaupungilla)

Yhteistyöskentelyalustoja (mm. post-it-laput)

Miro
(lisenssi katolla)

UrbanistAI
(lisenssi katolla)

Googlen Docs,
Slides ja Jamboard

Padlet

Mural

Whiteboard

Flinga

Osallisuuden menetelmäpankki ja jalkautuvan osallisuustyö tukipaketti

- Osallisuuden koordinaatio ryhmä on koonnut yhteen osallisuuden menetelmiä, joita voi hyödyntää osallisuuden ja asukasvuorovaikutuksen toteuttamisessa.
- Lapsiystävällinen kunta logosta tunnistat erityisesti lapsille ja nuorille sopivat menetelmät
- [Osallisuuden menetelmäpankki](#)
- [Jalkautuvan työn tukipaketti](#)

Tulevaisuuden muistelu

Kohderyhmä:	Asiakkaat tai yhteiskehittäminen
Kesto:	1 - 3 h riippuen ryhmän koosta
Monikielisyys:	Soveltuuko käytettäväksi monikielisenä
Lisätietoa:	Lisätietoa Innokylästä
Näin toteutat:	

Tulevaisuuden muistelu on yhteistyömenetelmä, joka on kehitetty moniammatilliseen asiakastyöhön tavoitteena asiakkaan hyvän tulevaisuuden ennakointi. Menetelmä soveltuu asiakastyön lisäksi myös esimerkiksi verkostomaiseen kehittämistyöhön ja hanketyöhön. Menetelmässä nykyisyyttä lähestytään takautuvasti tulevaisuudesta käsin.

Menetelmässä jokainen osallistuja saa vuorollaan kertoa ajatuksiaan toivottavasta tulevaisuudesta sekä jakaa huoliaan. Lopuksi luodaan keskustellen etenemissuunnitelma ja sovitaan seuraavista askelista. Menetelmässä fasilitaattori esittää osallistujille kolme kysymystä, joista ensimmäisellä kartoitetaan toiveita tulevaisuudelle, toisessa pohditaan miten toivottuun tulevaisuuteen on päästy ja kolmannessa mietitään huolia ja niiden vähentämistä. Tarkemmat esimerkkikysymykset löydät [Innokylän](#) sivuilta.

Opas hybriditilaisuuksien toteuttamiseen

- Oppaassa vinkkejä ja käytäntöjä, jotta voisit järjestää sujuvia ja vuorovaikutteisia hybriditilaisuuksia.
- [Osallistavat hybridit opas löytyy Intranetistä](#)

